

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Образотворче мистецтво	Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Кафедра	Графіки	Рік навчання	1
Галузь знань	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки	Вид дисципліни	Вибіркова
Спеціальність	В4 Образотворче мистецтво та реставрація	Семестри	1
Спеціалізація	В4.01 Візуальні мистецтва		
ОПП	Графічні практики		

КОМПОЗИЦІЯ ПЛАКАТУ

Семестр 1 / магістратура (2026-2027 н. р.)

1 вересня – 14 грудня 2026 року

Викладач	Шевченко Володимир Якович
E-mail	vladimirshevchenko68@gmail.com
Заняття	За розкладом
Консультації	За домовленістю з викладачем
Адреса	61002, Харків, вул. Мистецтв, 8, корпус 1, ауд. 10
Телефон	0663420640

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Заняття та консультації з викладачем у стінах академії відбуваються згідно розкладу у визначені дні та години. Під час дистанційних занять офіційними каналами комунікації з викладачем є платформи: Telegram, Google Meet. В разі необхідності додаткової консультації, ескізи робіт студентів можуть бути надіслані на платформу Telegram (Майстерня плакату 1 курс магістратури 2026-2027 н. р.) або на пошту викладача. Обговорення проблем, пов'язаних із дисципліною, у коридорах академії не припустимі.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Для успішного вивчення дисципліни студенти використовують весь комплекс знань з циклу професійних дисциплін: «Рисунок», «Академічний живопис», «Робота в матеріалі», «Графічні матеріали засобами комп'ютерних технологій», «Кольорознавство», «Загальний курс композиції», «Шрифт і типографіка» та «Композиція плакату», які вони вивчали в бакалавраті.

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ**Навчальний посібник:**

Шевченко В. Я. Композиція плаката: Навч. посіб. – 2-ге вид., доп./ Володимир Якович Шевченко. – Х.: Колорит, 2007. – 133 с.: іл.

Методичні рекомендації:

1. Шевченко В. Я., Котляр Є. О., Ганоцький В. Л., Вінтаєв Ю. М. Методичні рекомендації до виконання кваліфікаційних робіт студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація». – Харків: ХДАДМ, 2017. – 17 с.

2. Шевченко В.Я., Іващенко О.В., Мельникова У.П., Чайка Л.Е., Яхін І.І. Методичні рекомендації до виконання практичних завдань з навчальної дисципліни «Композиція» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація». ОПП «Графічні практики». – Харків: ХДАДМ, 2018. 24 с.
3. Шевченко В.Я., Іващенко О.В., Мельникова У.П., Чайка Л.Е., Яхін І.І. Методичні рекомендації до виконання практичних завдань з навчальної дисципліни «Композиція» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація». 1 семестр. – Харків: ХДАДМ, 2019. 32 с., іл. Друге видання, доповнене.

Електронні ресурси:

1. Володимир Шевченко. Наочний посібник з навчальної дисципліни «Композиція плакату» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю «В4 Образотворче мистецтво та реставрація». 1, 2 семестри. – Харків: ХДАДМ, 2022. 90 с., іл.

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Блокнот для ескізів, олівець. Комп'ютерна техніка (ноутбук, планшет, цифрова фотокамера тощо) з можливістю виходу до мережі Інтернет. Програми, необхідні для виконання завдань: Adobe Photoshop, Adobe InDesign.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Композиція плакату» є основною навчальною дисципліною, що визначає та окреслює фахову спрямованість підготовки плакатистів у навчально-творчій майстерні авторського плакату на кафедрі графіки Харківської державної академії дизайну і мистецтв.

Мета дисципліни – формування загальних та фахових компетентностей:

Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність Здатність розв'язувати складні задачі та проблеми у галузі образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації творів мистецтва під час практичної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.	(ІК)
Загальні компетентності:	(ЗК)
Здатність генерувати нові ідеї (креативність).	ЗК–1
Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.	ЗК–2
Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань / видів економічної діяльності).	ЗК–3
Здатність працювати в міжнародному контексті.	ЗК–4
Здатність розробляти та керувати проектами.	ЗК–5
Здатність діяти соціально, відповідально та свідомо.	ЗК–6
Спеціальні компетентності:	(СК)
Здатність переосмислювати базові знання, демонструвати розвинену творчу уяву, використовувати власну образно-асоціативну мову при створенні художнього образу.	СК–1

Здатність трактувати формотворчі мистецькі засоби як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства.	СК–2
Здатність володіти інноваційними методами та технологіями роботи у відповідних матеріалах (за спеціалізаціями).	СК–6
Володіння теоретичними і методичними засадами навчання та інтегрованими підходами до фахової підготовки художників образотворчого і декоративного мистецтва та реставраторів творів мистецтва, планування власної науково-педагогічної діяльності.	СК–7
Здатність створювати затребуваний на художньому ринку суспільно значущий продукт образотворчого мистецтва.	СК–9

У процесі вивчення дисципліни студенти знайомляться зі специфікою авторської серії плакатів, методикою побудови серійних видань, взаємодією тексту і зображення в композиції плакату, особливостями додрукарської підготовки оригіналів.

На підставі набутих компетентностей випускник має демонструвати **програмні результати навчання:**

ПРН 2. Інтерпретувати та застосовувати семантичні, іконологічні, іконографічні, формально-образні і формально-стилістичні чинники образотворення.

ПРН 3. Володіти інноваційними методами та технологіями роботи у відповідних матеріалах (за спеціалізаціями).

ПРН 4. Представляти формотворчі мистецькі засоби як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства.

ПРН 5. Критично осмислювати теорії, принципи, методи та поняття з різних предметних галузей для розв'язання завдань і проблем у галузі образотворчого мистецтва.

ПРН 12. Представляти результати діяльності у науковому та професійному середовищі в Україні та у міжнародному професійному середовищі.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Основна спрямованість дисципліни визначається професійним сприйняттям особливостей проєктування плакату. Дисципліна вивчається протягом двох семестрів 1-го курсу магістратури у обсязі 10 кредитів ECTS (300 годин), з них: лекції – 4 години, практичні заняття – 146 годин, самостійна робота – 150 годин. Всього курс має 4 модулі та 4 теми.

Перший семестр:

МІНІ-СЕРІЯ ПЛАКАТІВ НА ВІЛЬНУ ТЕМУ

МОДУЛЬ 1

Тема 1. Авторська серія плакатів: методика проєктування серійних видань.

- 1.1. Визначення теми міні-серії, аналіз аналогів.
- 1.2. Збір інформації та виконання підготовчих малюнків за темою твору.
- 1.3. Формулювання художньої ідеї твору.
- 1.4. Розробка авторської концепції рішення теми.
- 1.5. Робота над ескізами, пошук образотворчих засобів рішення теми.
- 1.6. Визначення оптимального композиційного рішення теми.

МОДУЛЬ 2

Тема 2. Взаємодія тексту і зображення в авторській серії плакатів.

- 2.1. Визначення структури та обсягу міні-серії.
- 2.2. Робота над ескізами, пошук образотворчих засобів рішення теми.

- 2.3. Додрукарська підготовка оригіналів плакатної серії.
- 2.4. Koreгування тексту та шрифтових елементів композиції.
- 2.5. Затвердження цифрової версії серії плакатів.
- 2.6. Друк оригіналів.

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Теми завдань розкриваються шляхом лекційних та практичних занять. Самостійна робота студентів спрямована на завершення практичних завдань. Зміст самостійної роботи складає пошук додаткової інформації та її аналіз, виконання ескізів та оригіналів. Додаткових завдань для самостійної роботи не передбачено.

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Формою контролю є екзаменаційні перегляди. Для отримання семестрової оцінки необхідно пройти рубіжні етапи контролю у формі модульних переглядів результатів виконання практичних завдань студентів.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Національна	Бали	ECTS	Диференціація А (внутрішня)	Національна	Бали	ECTS
відмінно	90–100	A	A+ 98–100	задовільно	64–74	D
			A 95–97		60–63	E
			A- 90–94	незадовільно	35–59	FX
добре	82–89	B		незадовільно (повторне проходження)	0–34	F
	75–81	C				

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

На проведення занять зі студентами розповсюджуються загальноприйняті норми і правила поведінки Вищої школи. Під час занять не допускаються дії, які порушують порядок і заважають освітньому процесу. Це стосується практичної підготовки здобувачів освіти як у навчальних аудиторіях і лабораторіях Академії так і під час дистанційної комунікації з викладачем на платформах Telegram та Google Meet. Вітається власна думка за темою завдання, креативність студента, аргументоване відстоювання позиції та толерантне відношення до колег.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНOSTІ

Пропускати заняття без поважних причин недопустимо (причини пропуску мають бути підтверджені). Запізнення на заняття не вітаються. Якщо студент пропустив певну тему, він повинен самостійно відпрацювати її та на наступному занятті відповісти на ключові питання.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Студенти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності (під час композиційного пошуку рішення теми, виконанні ескізів та оригіналів). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Якщо під час рубіжного контролю помічені елементи плагіату, студент втрачає право отримати бали за виконане завдання.

Корисні посилання: <https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html>

<https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi/>

РОЗКЛАД КУРСУ

Семестр 1: МІНІ-СЕРІЯ ПЛАКАТІВ НА ВІЛЬНУ ТЕМУ

№ тижня	Тема	Вид заняття	Зміст	Годин	Рубіжний контроль	Деталі
1	1	лекція	Авторська серія плакатів: методика проєктування серійних видань	1		Методика створення серії плакатів
	1.1	практичні	Визначення теми міні-серії, аналіз аналогів	3		Аналіз аналогів: бібліотеки, галереї, інтернет ресурси, методичний фонд кафедри
2	1.2	практичні	Збір інформації та виконання підготовчих малюнків за темою твору	4		Рисунки, етюди, фотографії, архівні матеріали, інтерв'ю, свідчення учасників подій
3	1.3	практичні	Формулювання художньої ідеї твору	4		Креативне рішення теми
4	1.4	практичні	Розробка авторської концепції рішення теми	4		Визначення структури твору
5	1.5	практичні	Робота над ескізами, пошук образотворчих засобів рішення теми	4		Візуалізація авторської концепції
6	1.6	практичні	Визначення оптимального композиційного рішення теми	4		Аналіз якісних параметрів
7	1.7	практичні	Додрукарська підготовка оригіналів	4		Пошук графічної мови
8		практичні	Перегляд ескізів за першим модулем	1	Модульний контроль	
	2	лекція	Взаємодія тексту і зображення в авторській серії плакатів	1		Аналіз аналогів
	2.1	практичні	Композиційний пошук образотворчих засобів рішення теми	2		Розробка графічних варіантів
9	2.2	практичні	Додрукарська підготовка оригіналів плакатної серії	4		Пошук графічної мови
10	2.3	практичні	Корегування тексту та	4		Визначення

			шрифтових елементів композиції			структури твору
11	2.4	практичні	Пошук колористичного рішення серії	4		Згідно єдиного стильового рішення
12	2.5	практичні	Розробка текстових елементів композиції	4		Згідно обраної теми
13	2.6	практичні	Застосування комп'ютерних технологій в проєктуванні плакатів	4		Ноутбук, планшет, цифрова фотокамера Програми: Adobe Photoshop, Adobe InDesign
14	2.7	практичні	Затвердження цифрової версії серії плакатів	4		Аналіз якісних параметрів
15	2.8	практичні	Друк оригіналів	3		Авторський нагляд
		перегляд	Перегляд ескізів за другим модулем	1	Модульний контроль	
		Засідання кафедри	Обговорення методики викладання дисципліни		Екзам. перегляд	

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Тема	Форма звітності	Бали
1	Модульний перегляд	0–40
2	Модульний перегляд	0–60
	Всього балів	100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

90–100 балів («відмінно» за національною шкалою, **A** – за шкалою ECTS) може отримати студент, який в повному обсязі опанував матеріал практичного та теоретичного курсу, творчо підійшов до виконання завдань, логічно побудував і професійно виконав усі завдання, надав додаткові варіанти за відповідними темами, крім того, брав участь та переміг (посів 1–3 місце) у міжнародних або усеукраїнських конкурсах та акціях, студентських олімпіадах чи наукових конференціях з мистецтва або дизайну.

82–89 балів («добре» за національною шкалою, **B** – за шкалою ECTS) отримує студент, який добре опанував матеріал практичного та теоретичного курсу, вчасно та якісно справився з усіма поставленими завданнями, творчо підійшов до виконання цих завдань, але при цьому зробив декілька незначних помилок.

75–81 балів («добре» за національною шкалою, **C** – за шкалою ECTS) отримує студент, який в цілому добре опанував матеріал практичного та теоретичного курсу, вчасно та якісно справився з більшістю поставлених завдань, достатньо творчо підійшов до виконання цих завдань, але при цьому виконана робота мала значні недоліки.

64–74 балів («задовільно» за національною шкалою, **D** – за шкалою ECTS) отримує студент, який не в повному обсязі опанував матеріал практичного та теоретичного курсу, справився з переважною більшістю поставлених завдань або виконав усі завдання на недостатньому професійному рівні, при цьому виконана робота мала значні недоліки (неохайність виконання, відсутність творчого підходу тощо).

60–63 балів («задовільно» за національною шкалою, **E** – за шкалою ECTS) отримує студент, який в недостатньому обсязі опанував матеріал практичного та теоретичного курсу, справився з основними з поставлених завдань, але при цьому виконана робота має багато значних недоліків (неохайність виконання, відсутність творчого підходу, невчасна подача виконаної роботи тощо).

35–59 балів («незадовільно» за національною шкалою, **FX** – за шкалою ECTS) отримує студент, який не впорався із головними задачами дисципліни, тобто не опанував більшість тем практичного та теоретичного курсу, пропускав заняття без поважних причин, допустив значну кількість суттєвих помилок при виконанні завдань. Про відсутність належних знань свідчать незадовільні підсумки поточного перегляду. У цьому випадку для одержання оцінки потрібна значна додаткова робота для виконання усіх завдань дисципліни відповідно програми курсу і повторна перездача.

1–34 балів («незадовільно» за національною шкалою, **F** – за шкалою ECTS) отримує студент, який не володіє знаннями з усіх модулів дисципліни, не виконав програми курсу і, відповідно, не впорався з поточними перевірками та не склав екзаменаційного перегляду. В цьому випадку передбачений обов'язковий повторний курс навчання.

СИСТЕМА БОНУСІВ

Передбачено додаткові бали за мистецьку активність студента під час навчання: участь у всеукраїнських художніх виставках, конкурсах та олімпіадах. Максимальна кількість балів: 10.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1. Шевченко В. Я. Композиція плаката: Навч. посіб. – 2-ге вид., доп. / Володимир Якович Шевченко. – Х.: Колорит, 2007. – 133 с.: іл.
2. Український друкований плакат 1950-1992 років із фондів Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. У 3 вип. : каталог. Вип. 3. Український друкований плакат 1986-1992 років із фондів НБУ імені В. І. Вернадського / укл. Т. Галькевич, А. Донець. – Київ: НБУ ім. В. І. Вернадського, 2018. – 464 с.
3. L'art pour l'art. / Arbeiten fur kulturelle Institutionen. / 1994, Mendell & Oberer
4. Театральний плакат Харкова 1970-1980-х років: регіональна специфіка / О. Гладун // Українське мистецтвознавство: матеріали, дослідження, рецензії: Зб. наук. пр. - К.: ІМФЕ ім. М.Т. Рильського НАН України, 2009. – Вип. 9. - С. 255-258. - Бібліогр.: 10 назв. – укр.
5. Plakaty/Posters. Contemporary Polish Posters. – Olszanica: BOSZ, 2001. – 143 с.
6. Akademia prezentuje/Academy presents. – Warsaw: Oficyna Wydawnicza RYTM, 2006. – 168 с.
7. Grafika ze zbiorow krakowskiej ASP 1946–2006. – Krakow: Wydawnictwo im. Jana Matejki
8. Іттен Й. Мистецтво кольору: Суб'єктивний досвід і об'єктивне пізнання як шлях до мистецтва. Київ: ArtHuss. 96 с.
9. Енциклопедія сучасного плакатного мистецтва екологічного спрямування «4-й Блок». – Харків: Константа, 2006. – 180 с.: іл. / VI Міжнародна триєнале екологічного плакату
10. Олег Векленко, Ольга Северіна. Каталог-альбом «4-й Блок7» / VII Міжнародна триєнале екологічного плакату / 26.04 – 3.05.2009. Харків. Україна

11. Олег Векленко. Альбом-каталог Х Міжнародна триєнале плакату екологічного спрямування «4-й Блок». Харків. Україна. 20.04 - екологічного спрямування «4-й Блок». Харків. Україна. 20.04–20.05. 2018
12. Касіян В. І. Мистецтво графіки. – К., 1960
13. Босилков С. Болгарський плакат.— С.: Болг. художник, 1973
14. Василь Кричевський: орнаментальні композиції. Х.: Видавець Олександр Савчук, 2023. 312 с.

Електронні ресурси:

15. Володимир Шевченко. Наочний посібник з навчальної дисципліни «Композиція плакату» для самостійної роботи і дистанційного навчання здобувачів освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація». 1, 2 семестри.— Харків: ХДАДМ, 2022. 80 с. іл.
16. Театральні плакати Володимира Колесникова / Світлана Бочарова / <https://www.gallery.pl.ua/1teatralni-plakati-volodimira-kolesnikova.html>. 2021
17. Вплив розвитку графічних технік на мистецтво в Україні [Електронний ресурс] Режим доступу до ресурсу: <https://core.ac.uk/download/229566749.pdf>
18. Посібник користувача Adobe Illustrator. URL: <https://helpx.adobe.com/ua/illustrator/user-guide.html>
19. Посібник користувача Adobe Photoshop. URL: <https://helpx.adobe.com/ua/photoshop/user-guide.html>
20. Посібник користувача Adobe InDesign. URL: <https://helpx.adobe.com/ua/indesign/user-guide.html>
21. Дизайн серії плакатів для фестивалю рок-музики «RockUkraineFest» / Ангеліна Ковальська / <https://dspace.znu.edu.ua/jspui/handle/12345/5226>. 2021
22. Розробка серії іміджевих плакатів з різновидів дизайну / Мар'я Кутепова / <http://elibrary.kdpu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/7176>. 2023

Допоміжна:

23. Косів В. Українська ідентичність у графічному дизайні 1945-1989 років. Київ: Родовід, 2019. 480 с.
24. Шевченко В. Я. Український плакат / М.А.Д.Е. – 2001.— № 1-2. – С. 78-87
25. Капр А., Шиллер В. Gestalt und Funktion der Typografie.— Leipzig, 1977
26. Schuwer Ph. Histoire de la publicite.— Paris, 1966